

Stanisław Bułajewski

Instytucja komisji śledczej w Polsce

Studia Prawnoustrojowe nr 11, 111-126

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Bułajewski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Instytucja komisji śledczej w Polsce

Celem niniejszego artykułu nie jest dokonanie wyczerpującej analizy odnoszącej się do organizacji i trybu postępowania komisji śledczej, a jedynie zwrócenie uwagi na wybrane problemy związane z funkcjonowaniem komisji śledczych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem następujących aktów prawnych i orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego:

1) Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483 z późn. zm.);

2) Ustawa z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. nr 151, poz. 1218 z późn. zm.);

3) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej (Dz.U. nr 100, poz. 908);

4) Uchwała Sejmu RP z dnia 24 marca 2006 r. w sprawie powołania komisji śledczej do zbadania rozstrzygnięć dotyczących przekształceń kapitałowych i własnościowych w sektorze bankowym oraz działań organów nadzoru bankowego w okresie od 4 czerwca 1989 r. do 19 marca 2006 r. (M.P. nr 24, poz. 265);

5) Uchwała Sejmu RP z dnia 11 stycznia 2008 r. o powołaniu Komisji Śledczej do zbadania sprawy zarzutu nielegalnego wywierania wpływu przez członków Rady Ministrów, Komendanta Głównego Policji, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, na funkcjonariuszy Policji, Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, prokuratorów i osoby pełniące funkcje w organach wymiaru sprawiedliwości w celu wymuszenia przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków w związku z postępowaniami karnymi oraz czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi w sprawach z udziałem lub przeciwko członkom Rady Ministrów, posłom na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i dziennikarzom, w okresie od 31 października 2005 r. do 16 listopada 2007 r. (M.P. nr 5, poz. 51);

6) Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 1999 r., K. 8/99 (OTK ZU 1999, nr 3, poz. 41);

7) Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 września 2006 r., U 4/6 (M.P. nr 66, poz. 680);

8) Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2008 r., U 1/08 (M.P. nr 91, poz. 788).

1. Instytucja komisji śledczej a funkcja kontrolna Sejmu RP

Instytucja komisji śledczych znana jest nie tylko w naszym kraju, funkcjonuje bowiem w wielu europejskich parlamentach¹. W Polsce Sejm uzyskał kompetencje do powoływania tego typu komisji po raz pierwszy na mocy Konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. (Dz.U. nr 44, poz. 267), która w art. 34 stanowiła, iż „Sejm może wyłaniać i naznaczać dla zbadania poszczególnych spraw nadzwyczajne komisje z prawem przesłuchiwania stron interesowanych oraz wzywania świadków i rzeczoznawców. Zakres działania i uprawnień tych komisji uchwała Sejm”. Z kolei Konstytucja PRL z dnia 22 lipca 1952 r. (Dz.U. nr 33, poz. 232)² przewidywała tę instytucję w art. 21. Obecnie art. 111 Konstytucji RP przejął dotychczasowy model komisji śledczych, posługując się po raz pierwszy tą nazwą³.

Bogusław Banaszak charakteryzuje pojęcie komisji śledczej poprzez wskazanie następujących jej cech:

1) jest ona wewnętrznym organem parlamentu (w przypadku Rzeczypospolitej Polskiej możemy mówić o jednej jego izbie – Sejmie), w skład którego wchodzi wyłącznie jego członkowie (posłowie), a tym samym ani Senat, ani Zgromadzenie Narodowe nie jest uprawnionym organem do tworzenia komisji śledczych;

2) została wyposażona w uprawnienia śledcze;

3) celem jej działalności jest zbadanie określonego przez Sejm stanu faktycznego bądź prawnego;

4) dla realizacji postawionego przed komisją zadania wyposażono ją w uprawnienia władcze wobec podmiotów nie tylko reprezentujących władzę wykonawczą, ale i wobec podmiotów spoza tego grona;

5) rezultaty prac komisji stanowią podstawę do podjęcia przez Sejm decyzji w ramach jego kompetencji kontrolnej;

¹ Zob. szerzej na ten temat: B. Banaszak, *Komisje śledcze we współczesnym parlamentarzmie państw demokratycznych*, Warszawa 2007, s. 25–58.

² Także ustawa konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz.U. nr 84, poz. 426) przewidywała instytucję komisji śledczej w art. 11.

³ L. Garlicki, *Komentarz do art. 111 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] L. Garlicki (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. II, Warszawa 2001, s. 2.

6) rezultaty prac komisji śledczej mają również charakter informacyjny⁴.

Komisję śledczą należy określić jako nadzwyczajny środek kontroli parlamentarnej, który może być użyty w przypadku konieczności zajęcia się sprawą o istotnym znaczeniu, wymagającą zebrania wielu informacji, także od podmiotów, które nie ponoszą i ponosić nie mogą politycznej odpowiedzialności przed Sejmem. Co istotne, komisja śledcza jest jedynie pomocniczym organem Sejmu „powoływanym do kontroli rządu i administracji w drodze samodzielnego ustalania faktycznego obrazu działalności egzekutywy, a w szczególności ustalania odpowiedzialności za zachodzące w tej dziedzinie nieprawidłowości”⁵.

Komisja śledcza jest także szczególną odmianą komisji sejmowych, a tym samym możliwe jest (poza kwestiami uregulowanymi w ustawie o sejmowej komisji śledczej) odnoszenie jej do zasad ustroju i działania innych komisji stałych. Co jednak najważniejsze, komisja śledcza może być przez Sejm powołana, ale tylko do zbadania „określonej sprawy”. Oczywiście nie ma jakichkolwiek przeszkód prawnych, aby w danej kadencji działało równoległe wiele komisji śledczych. Potwierdzeniem tego stanu jest obecna sytuacja w polskim Sejmie, w którym liczba jednocześnie działających komisji ciągle się zwiększa. Moim zdaniem Sejm posługuje się tym instrumentem o wiele za często.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, „komisje śledcze mogą badać wyłącznie działalność organów i instytucji publicznych wyraźnie objętych kontrolą Sejmu przez Konstytucję i ustawy, a poza zakresem tej kontroli pozostaje w szczególności działalność podmiotów prywatnych, które nie wykonują żadnych zadań z zakresu administracji publicznej ani nie korzystają z pomocy państwa”⁶. Ponadto poza zakresem działania komisji śledczej pozostają organy konstytucyjnie wyposażone w przymiot niezawisłości i niezależności (jak to ma miejsce w przypadku sądów i trybunałów) albo tylko w przymiot niezależności od innych organów władzy w pełnym lub częściowym zakresie (np. Narodowy Bank Polski)⁷.

Oczywiście nie ma przeszkód natury formalnej, aby konkretna sprawa była w tym samym czasie badana zarówno przez sądy, jak i przez komisję śledczą.

Podstawowym zadaniem komisji śledczej jest nie tylko dogłębne zbadanie sprawy w zakresie zleconym przez Sejm, ale i przedstawienie temu organowi sprawozdania. Niedopuszczalne jest jednak, aby komisja śledcza w ramach swojej działalności podejmowała jakiegokolwiek rozstrzygnięcia, albowiem ta kompetencja przynależy tylko i wyłącznie Sejmowi jako organowi

⁴ B. Banaszak, op. cit., s. 59–60.

⁵ Wyrok TK z 14 kwietnia 1999 r., K. 8/99.

⁶ Wyrok TK z 22 września 2006 r., U 4/6, OTK 2006, nr 109, poz. 8A.

⁷ Ibidem.

zlecającemu komisji zbadanie określonej sprawy. Jednakże zupełnie wyjątkowo – w przypadku, gdyby komisja w trakcie postępowania uznała, że dokonane przez nią ustalenia uzasadniają postawienie osobom takim jak: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Prezes Najwyższej Izby Kontroli, członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, osoby, którym Prezes Rady Ministrów powierzył kierowanie ministerstwem czy też Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych⁸ zarzutu popełnienia przez nie w sposób zawiniony, w zakresie swojego urzędowania lub w związku z zajmowanym stanowiskiem, czynu naruszającego Konstytucję lub ustawę – występuje z wstępnym wnioskiem o pociągnięcie tych osób do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu. O wystąpieniu z takim wnioskiem komisja postanawia większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy jej członków.

Z powyżej scharakteryzowaną instytucją komisji śledczej ściśle powiązana jest funkcja kontrolna Sejmu⁹, która stanowi niezbędny atrybut parlamentu w państwie demokratycznym¹⁰.

Jak słusznie zauważył M. Zubik, kontrola parlamentarna wiąże się z wieloma ustrojowymi zasadami wskazanymi w Konstytucji RP. Do tych zasad z pewnością możemy zaliczyć: zasadę państwa prawnego, zasadę legalizmu, zasadę podziału władzy, konstytucyjne prawo obywateli do informacji czy też prawo do prywatności¹¹.

„Funkcja kontrolna pozostaje w ścisłym związku z zasadą podziału władzy. Zasada ta zakłada, że system organów państwowych powinien zawierać wewnętrzne mechanizmy zapobiegające koncentracji i nadużyciom władzy państwowej, gwarantujące jej sprawowanie zgodnie z wolą Narodu i przy poszanowaniu wolności i praw jednostki. Powierzenie parlamentowi funkcji kontrolnej jest jednym ze środków realizacji wymienionych celów. Uprawnienia kontrolne legislatury stanowią istotny element w systemie powiązań i »hamulców« między władzami, zapewniających równowagę władz. Kontrola parlamentarna służy nie tylko zebraniu informacji niezbędnych do realizacji funkcji ustawodawczej, ale umożliwia także egzekwowanie odpowiedzialności politycznej rządu i jego członków”¹².

Konstytucja RP o sprawowaniu kontroli przez Sejm nad działalnością Rady Ministrów stanowi głównie w art. 95 ust. 2. W takim przypadku pod-

⁸ Zob. art. 1 ust. 1 pkt 3–7 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r., nr 101, poz. 925 z późn. zm.).

⁹ Na marginesie należy dodać, iż poza tworzeniem komisji śledczych w szczególnej procedurze podstawowymi instrumentami kontroli sejmowej są: prawo żądania informacji, prawo żądania wysłuchania, procedura interpelacji i zapytań poselskich, procedura wykonania ustawy budżetowej (w tym oczywiście podstawowa kwestia związana z udzieleniem Radzie Ministrów absolutorium), indywidualna i solidarna odpowiedzialność Rady Ministrów.

¹⁰ P. Sarnecki, *Funkcje i struktura parlamentu według nowej Konstytucji*, „Państwo i Prawo” 1997, z. 11–12, s. 47.

¹¹ M. Zubik, *O zakresie i formach działania sejmowych komisji śledczych*, „Studia Iuridica” 2005, nr 44, s. 445.

¹² Wyrok TK z 14 kwietnia 1999 r., K. 8/99.

miotem funkcji kontrolnej jest tylko i wyłącznie Sejm, a adresatem Rada Ministrów.

Ponadto kontrola parlamentarna powinna być postrzegana także w kontekście realizacji funkcji ustawodawczej. Dzieje się tak dlatego, że Sejm, aby racjonalnie mógł tworzyć prawo, powinien mieć także możliwość dokonania oceny, w jaki sposób stanowione ustawy są wykonywane¹³. Często dopiero śledztwo sejmowe jest optymalnym i jedynym instrumentem, za pomocą którego Sejm skutecznie będzie mógł realizować swoją funkcję kontrolną. Oczywiście nie możemy zapomnieć, iż najbardziej wszechstronną, jeżeli chodzi o realizację funkcji kontrolnej, konstytucyjną kompetencją ze strony Sejmu i jego organów jest możliwość zlecenia kontroli Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴.

Zakres funkcji kontrolnej, jaką w imieniu Sejmu wykonuje m.in. komisja śledcza, w myśl art. 95 ust. 2 Konstytucji RP musi być określony nie tylko przepisami ustaw, ale i Konstytucji. I tak, jeżeli chodzi o zakres przedmiotowy, to kluczowe znaczenie mają w tym przypadku normy konstytucyjne odnoszące się do odpowiedzialności rządu i ministrów¹⁵.

2. Ustalenie standardów wyznaczających swobodę Sejmu w powoływaniu komisji śledczych

W dotychczasowej praktyce organów państwa udało się ustalić kilka przesłanek warunkujących uznanie dopuszczalności powołania do życia przez Sejm komisji śledczej. Główną rolę odegrało uzasadnienie do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 września 2006 r. dotyczącego uznania za niezgodne z Konstytucją przeważającej części jednostek redakcyjnych uchwały Sejmu z dnia 24 marca 2006 r. w sprawie powołania komisji śledczej do zbadania rozstrzygnięć dotyczących przekształceń kapitałowych i własnościowych w sektorze bankowym oraz działań organów nadzoru bankowego w okresie od 4 czerwca 1989 r. do 19 marca 2006 r.¹⁶ Choć nie wszystkie ustalenia Trybunału Konstytucyjnego w tym zakresie można uznać za w pełni wyjaśnione czy oczywiste¹⁷, wyznaczają one kryteria oceny, które mogą być przyjęte dla dokonania oceny, choć częściowo interesującej nas kwestii.

W myśl art. 111 Konstytucji RP, Sejm może powołać komisję śledczą do zbadania określonej sprawy. Powołując komisję, Sejm w stosownej uchwale

¹³ Zob. W. Odrowąż-Sypniewski, *Komisja śledcza jako forma kontroli sejmowej w orzecznictwie TK*, „Przegląd Sejmowy” 2007, nr 2(80), s. 116.

¹⁴ M. Zubik, *O zakresie i formach...*, s. 446.

¹⁵ Por. L. Garlicki, *Komentarz do art. 95 Konstytucji RP*, [w:] L. Garlicki (red.), *Konstytucja...*, s. 6.

¹⁶ M.P. nr 24, poz. 265.

¹⁷ Por. np. W. Odrowąż-Sypniewski, *Komisja śledcza, jako forma kontroli sejmowej w świetle ustaleń Trybunału Konstytucyjnego*, „Przegląd Sejmowy” 2007, nr 3, s. 95 i n.

musi wskazać sprawę, którą ma się zająć komisja. Sprawa ta winna zostać należycie określona, a jej charakter powinien dawać się zbadać w ramach śledztwa sejmowego. Trybunał Konstytucyjny we wspomnianym wyroku (U 4/06) wskazał m.in. kilka szczegółowych wymogów:

1) komisja śledcza nie może być tworzona dla zbadania jakiegokolwiek kwestii, lecz tylko takiej, która ma szczególne znaczenie dla państwa;

2) sprawa stanowiąca przedmiot badania komisji musi się mieścić w zakresie przedmiotowym i podmiotowym kontroli sejmowej;

3) użycie komisji śledczej do realizacji celu, który może być osiągnięty za pomocą środków innego rodzaju (komisji stałych parlamentu), jest naruszeniem zasady racjonalności i proporcjonalności działania władzy publicznej wynikającej z art. 2 Konstytucji;

4) zakres kontroli działania komisji śledczej obejmuje w szczególności działalność Rady Ministrów oraz organów administracji rządowej (art. 95 ust. 2 Konstytucji RP);

5) komisja śledcza może badać działalność organów i instytucji publicznych, a w odniesieniu do osób prywatnych tylko w takim zakresie, w jakim osoby te wykonują zadania z zakresu administracji publicznej lub korzystają z pomocy państwa;

6) poza zakresem działania komisji śledczej pozostają także organy konstytucyjnie wyposażone w przymiot niezawisłości i niezależności;

7) zadania komisji śledczej powinny być związane z konstytucyjnymi celami i funkcjami realizowanymi przez Sejm;

8) kontrola sejmowa oznacza prawo izby do uzyskiwania informacji o działalności określonych organów i instytucji publicznych oraz prawo wyrażania oceny tej działalności, a także ma umożliwić egzekwowanie odpowiedzialności politycznej rządu i jego członków;

9) kontrola sejmowa ma służyć informowaniu społeczeństwa o funkcjonowaniu organów państwowych i zapewnia poddanie aparatu państwowego kontroli opinii publicznej;

10) niedopuszczalne jest zarówno niedookreślenie sprawy powierzonej komisji śledczej, jak i określenie tej sprawy za pomocą parametrów, które z góry wykluczają jej zbadanie;

11) przez „sprawę” należy rozumieć sumę pewnych faktów lub twierdzeń dotyczących danych okoliczności i zbiór ten musi zostać oznaczony w uchwale Sejmu o powołaniu komisji śledczej;

12) „określona sprawa”, w rozumieniu art. 111 Konstytucji, to zbiór okoliczności stanowiących przedmiot zainteresowania Sejmu, które muszą zostać wskazane w uchwale Sejmu powołującej daną komisję śledczą do życia.

Zdaniem Trybunału zasada, iż sprawa powinna spełniać wymóg „określoności”, jest przesłanką konstytucyjności działania komisji jako komisji śledczej. Wyraźne określenie zakresu (przedmiotu) działania komisji śledczej

i określenie sprawy, która ma być przedmiotem jej działań, jest niezbędne ze względu na ryzyko naruszenia wartości chronionych konstytucyjnie. Z tego też powodu niezwykle istotne jest zobiektywizowanie sprawy, którą komisja ma się zająć. Sejm nie może więc uruchamiać trybu śledczo-kontrolnego jedynie na podstawie nieskonkretyzowanych domniemań. Przedmiot działania komisji musi być nie tylko wyraźnie wyodrębniony, ale i zrozumiały dla wszystkich potencjalnych podmiotów, które komisja w celu zbadania sprawy zechce wysłuchać. Niewłaściwe określenie zakresu działania komisji uniemożliwia osiągnięcie wyznaczonego celu. Ponadto sprawa powierzona komisji musi, według obiektywnie przyjętych kryteriów, nadawać się do zbadania. Jeżeli zaś cel powołania komisji nie może być zrealizowany – w wyniku niepoprawnego konstytucyjnie określenia zadań komisji – niespełniony zostaje nakaz wynikający ze wstępu do Konstytucji, odnoszący się do rzetelności i sprawności działania organów władzy publicznej. Istotne jest także to, że Konstytucja nie dopuszcza tzw. subdelegacji na rzecz komisji śledczej, a tym samym nie jest możliwe, aby Sejm zezwolił komisji na skonkretyzowanie pojęcia „określenie sprawy”¹⁸. Czasowe określenie zakresu zainteresowania komisji musi dać się racjonalnie wyjaśnić z punktu widzenia celu jej powołania i przedmiotu badania.

Trybunał zauważył, że zakres działania komisji śledczej nie może być określony w sposób generalny za pomocą nieostrych kryteriów wymagających uprzedniego sprecyzowania (dookreślenia). Ponadto „śledztwo sejmowe” może być prowadzone wyłącznie w granicach podmiotowych i przedmiotowych funkcji kontrolnej parlamentu. Skoro komisja (wraz z innymi komisjami) jest wewnętrznym organem izby, to nie mogą jej przysługiwać kompetencje wykraczające poza kompetencje samego Sejmu. Z jednej strony zakres spraw powierzonych do rozpatrzenia przez komisje sejmowe znajduje uzasadnienie tylko o tyle, o ile mieści się w określonym przez prawo zakresie działania Sejmu. Z drugiej natomiast strony komisja nie może zastępować izby jako całości. Ponadto komisja śledcza może jedynie badać działalność organów i instytucji publicznych objętych kontrolą parlamentarną przez Konstytucję oraz ustawy¹⁹. Jedynym przepisem ustawy o komisji śledczej, który ogranicza w wyraźny sposób zakres jej działania, jest art. 8 ust. 2. Wskazuje on, że przedmiotem działania komisji śledczej nie może być ocena zgodności z prawem orzeczeń sądowych. Nie można także zapomnieć o tym, że komisja musi uszanować określoną w art. 51 ust. 2 konstytucyjną ochronę prawa do prywatności.

¹⁸ Zob. W. Odrowąż-Sypniewski, *Opinia prawna na temat projektu uchwały o zmianie uchwały w sprawie powołania komisji śledczej do zbadania rozstrzygnięć dotyczących przekształceń kapitałowych i własnościowych w sektorze bankowym oraz działań organów nadzoru bankowego w okresie od 4 czerwca 1989 r. do 19 marca 2006 r.*, druk sejmowy nr 1188, Warszawa 2006.

¹⁹ Ibidem.

Trybunał podkreślił, iż śledztwo sejmowe może być prowadzone, ale tylko do wyjaśnienia takiej sprawy, której nie można wyjaśnić przy użyciu środków nieingerujących w sferę praw i wolności podmiotów prawa prywatnego. Należy uznać, że użycie przez Sejm środków właściwych procedurze karnej tam, gdzie nie jest to konieczne dla pozyskania informacji potrzebnych dla zbadania sprawy, prowadziłoby do naruszenia zasady proporcjonalności wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji). Zdaniem Trybunału zasada rzetelności i sprawności działania organów władzy publicznej nakłada na Sejm każdorazowo obowiązek rozważenia, czy wyjaśnienie danej sprawy faktycznie wymaga – ze względu na konieczność zastosowania instrumentów określonych w ustawie z 21 stycznia 1999 r. – powołania komisji śledczej, gdyż nie jest możliwe zrealizowanie tego zadania przy użyciu innych środków ani procedur²⁰.

3. Struktura uchwały Sejmu o powołaniu komisji śledczej

Przepis art. 2 ust. 3 ustawy o sejmowej komisji śledczej wyraźnie stanowi, iż uchwała o powołaniu komisji określić winna nie tylko zakres jej działania, ale również (choć jedynie fakultatywnie) szczegółowe zasady działania komisji oraz termin złożenia przez nią sprawozdania. Jeżeli chodzi o szczegółowe zasady działania samej komisji, to mogą one z pewnością dotyczyć tych elementów procedury wewnątrzkomisyjnej, które Sejm chce określić odmiennie, niż czyni to Regulamin Sejmu²¹.

Jak słusznie zauważono, uchwała dotycząca aktu powołania komisji jest uchwałą w rozumieniu przepisów art. 136a Regulaminu Sejmu²², który stanowi, iż projekt uchwały w sprawie powołania komisji śledczej może być wniesiony przez Prezydium Sejmu lub co najmniej 46 posłów. Ponadto do projektu należy dołączyć uzasadnienie wskazujące potrzebę i cel powołania komisji. Projekt uchwały podlega oczywiście dwóm czytaniom w Sejmie. Po analizie przepisów ustawy możemy dojść do wniosku, iż uchwała powołująca komisję śledczą powinna w szczególności określać:

- a) nazwę komisji,
- b) sprawę, którą ma badać komisja,
- c) liczbę posłów, którzy mają wchodzić w skład komisji,
- d) moment wejścia uchwały w życie²³.

²⁰ Wyrok TK z 22 września 2006 r., U 4/6, OTK 2006, nr 109, poz. 8A.

²¹ Zob. szerzej: T. Osiński, *Komentarz do art. 2 ustawy o sejmowej komisji śledczej*, [w:] M. Lewandowski, A. Kowalski, T. Osiński, *Sejmowa komisja śledcza*, Warszawa 2006, s. 78–98.

²² Uchwała Sejmu RP z 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: M.P. z 2009 r., nr 5, poz. 47).

²³ T. Osiński, *Komentarz do art. 2 ustawy o sejmowej komisji śledczej...*, s. 79.

Uchwała Sejmu w sprawie powołania komisji śledczej do zbadania określonej sprawy nie powinna mieć rozbudowanej formy. Jak dotychczas uchwały takie oprócz tytułu zawierały często wstęp (preambułę) oraz kilka artykułów, z czego niewielka ich część starała się dookreślić cel i zakres działania komisji. Przy tworzeniu projektu uchwały zastosowanie powinny znaleźć zasady techniki prawodawczej zawarte w Rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. Dlatego też przy tworzeniu projektu takiej uchwały należy przestrzegać zasad niezbędnych przy redagowaniu wszystkich aktów prawnych.

Po pierwsze – redakcja przepisów uchwały powinna być: zwięzła, syntetyczna, poprawna pod względem językowym. Powinniśmy używać jednakowych wyrazów i terminów prawnych, jeżeli oznaczamy nimi jednakowe pojęcia i posługiwać się przede wszystkim pojęciami, które zostały przyjęte w aktach o charakterze zasadniczym, np. w ustawach. Powinniśmy unikać określeń specjalistycznych niebędących w powszechnym użyciu, zapożyczeń obcojęzycznych, nowo tworzonych pojęć lub struktur językowych, chyba że w dotychczasowym słownictwie polskim nie ma odpowiedniego określenia²⁴. Jeżeli zaś istnieje niebezpieczeństwo różnego pojmowania danego wyrazu, to należy go objaśnić. Zdania w tekście aktu prawnego winny być budowane zgodnie z powszechnie przyjętymi regułami składni języka polskiego, należy unikać długich zdań złożonych z kilkoma zdaniami podrzędnymi.

Po drugie – opracowując uchwałę, powinniśmy w sposób wyczerpujący uregulować daną dziedzinę. Niedopuszczalne jest pozostawianie poza jej zakresem istotnych fragmentów.

Po trzecie – kwestie zawarte w uchwale powinny być tak skonstruowane, aby od przyjętych w nich zasad regulacji nie trzeba było wprowadzać licznych wyjątków. Należy ściśle trzymać się zakresu przedmiotowego i podmiotowego uchwały po to, by nie regulować spraw niemieszczących się w owym zakresie²⁵.

Niezależnie od oceny celowości wprowadzania preambuły czy też nadmiernego rozbudowania tytułu uchwały, nie sposób nie zauważyć, że wszystkie te elementy stanowią nierozzerwalne części uchwały, wpływają na jej normatywną treść i mają istotne znaczenie w procesie dokonywania wykładni jej „artykułowej” części.

Sejm, podejmując uchwałę, musi prawidłowo posługiwać się pojęciami, które nie przesadzają wyników prac komisji śledczej.

²⁴ Por. J. Korczak, *Statuty jednostek samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny” 2000, nr 5, s. 64. Stanowisko przedstawione w tej publikacji moim zdaniem może mieć zastosowanie także przy tworzeniu uchwał przez Sejm RP.

²⁵ Zob. również S. Bułajewski, *Rada powiatu – pozycja ustrojowa, stanowienie prawa i kontrola*, Olsztyn 2009, s. 128–135.

4. Zakres podmiotowy uchwały

Jeżeli chodzi o kwestie związane z za kresem podmiotowym uchwały, to pragnę przedstawić to zagadnienie na podstawie uchwały Sejmu RP z dnia 11 stycznia 2008 r. o powołaniu komisji śledczej do zbadania sprawy zarzutu nielegalnego wywierania wpływu przez członków Rady Ministrów, Komendanta Głównego Policji, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego na funkcjonariuszy Policji, Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, prokuratorów i osoby pełniące funkcje w organach wymiaru sprawiedliwości w celu wymuszenia przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków w związku z postępowaniami karnymi oraz czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi w sprawach z udziałem lub przeciwko członkom Rady Ministrów, posłom na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i dziennikarzom, w okresie od 31 października 2005 r. do 16 listopada 2007 r.

Jak możemy zauważyć, powyższa uchwała wskazuje kilka kategorii podmiotów, których działalność ma się stać przedmiotem śledztwa sejmowego w ramach rozpatrywania „sprawy”, do jakiej została powołana komisja. Już sam tytuł uchwały wskazuje na członków Rady Ministrów (czyli krąg osób w rozumieniu art. 147 Konstytucji RP), Komendanta Głównego Policji (jako centralny organ administracji rządowej właściwy w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji²⁶), Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego (jako centralny organ administracji rządowej w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym²⁷) oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (jako centralny organ administracji rządowej w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu²⁸). Art. 2 pkt 1 uchwały dookreśla, że w ramach kategorii „członek Rady Ministrów” chodzić ma w szczególności o Prezesa Rady Ministrów, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Koordynatora Służb Specjalnych oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji²⁹.

Powyższe stanowiska państwowe trafnie zostały określone w sposób generalny. Oczywiście wyznaczony w uchwale zakres czasowy 31 października 2005 – 16 listopada 2007 r. pozwala ustalić w sposób niebudzący wątpliwości konkretne osoby, które w tym czasie pełniły te funkcje.

²⁶ Dz.U. z 2007 r., nr 43, poz. 277 z późn. zm.

²⁷ Dz.U. nr 104 poz. 708 z późn. zm.

²⁸ Dz.U. nr 74, poz. 676 z późn. zm.

²⁹ Zob. również: W. Odrowąż-Sypniewski, *Opinia prawna na temat projektu uchwały Sejmu o powołaniu Komisji Śledczej do zbadania sprawy zarzutu nielegalnego wywierania nacisków przez członków Rady Ministrów, Komendanta Głównego Policji, Szefa CBA oraz Szefa ABW, Biuro Analiz Sejmowych, Warszawa 2007.*

W tym miejscu możemy stwierdzić, iż katalog podmiotów, których działania będą podlegały kontroli Sejmu za pośrednictwem powołanej przez ten organ komisji śledczej, mieści się w ramach funkcji kontrolnej tej izby parlamentu. Wynika to głównie z art. 95 ust. 2 Konstytucji RP, który określa Radę Ministrów jako adresata funkcji kontrolnej Sejmu. Oczywiście funkcja kontrolna odnosi się w takim samym stopniu do wszystkich innych organów i instytucji podporządkowanych organizacyjnie Radzie Ministrów, tj. całej administracji rządowej (jak stanowi art. 146 ust. 3 Konstytucji RP).

Omówiony tu pokrótce zakres podmiotowy pracy konkretnej komisji śledczej jest jednostronny i służy skonkretyzowaniu podmiotów, których działalność może badać komisja śledcza. Nie możemy jednak zapomnieć o równie ważnej kwestii, a mianowicie o osobach, które może wzywać komisja śledcza. Niestety, zakres niniejszego artykułu nie pozwala na szczegółową analizę tego problemu, dlatego w tym miejscu należy jedynie wskazać, iż zdecydowana większość komisji śledczych ma prawo wezwać i przesłuchać w charakterze świadka każdą osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania w danym państwie, oczywiście z pewnymi wyjątkami³⁰.

5. Określenie „sprawy” w uchwale Sejmu o powołaniu komisji śledczej

Konstytucyjnego pojęcia „sprawa” nie da się zredukować do jakiegoś jednego faktu. Przedmiotem śledztwa sejmowego może być zdarzenie lub logiczny ciąg zdarzeń, które składają się na pewien dający się wyodrębnić problem doniosły społecznie. Musi być to wszakże „sprawa” mająca charakter problemu o ogólnopolskim znaczeniu, skoro zajmować się nią ma organ przedstawicielski całego Narodu³¹. Będzie to najczęściej zdarzenie lub ciąg zdarzeń mających posmak skandalu publicznego i budzących zainteresowanie społeczne³².

Niestety ani Konstytucja RP w art. 111, ani ustawa o sejmowej komisji śledczej (art. 1 ust. 2) nie definiują pojęcia „określona sprawa”. Należy więc podkreślić, że:

³⁰ Zob. obszernie: B. Banaszek, op. cit., s. 99–100. Przykładowo Trybunał Konstytucyjny w cytowanym już wyroku z 22 września 2006 r. stwierdził m.in.: „[...] należy rozważyć, czy dopuszczalne jest objęcie kontrolą realizowaną przez komisję śledczą członka Komisji Nadzoru Bankowego będącego przedstawicielem Prezydenta Rzeczypospolitej. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, wyłączając odpowiedzialność parlamentarną Prezydenta, wyłącza tym samym prawo pociągnięcia do tego rodzaju odpowiedzialności osób będących przedstawicielami Prezydenta, nawet w tych organach państwa, które z mocy ustaw podlegają kontroli parlamentarnej”.

³¹ Por. np. M. Zubik, *Problemy ustrojowe dotyczące sejmowych komisji śledczych*, „Państwo i Prawo” 2005, z. 9, s. 51 i nast.

³² Por. L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2007, s. 244–245.

1) W rozumieniu Konstytucji „sprawą” mogą być nie tylko działania, ale i zaniechania podmiotów wyraźnie poddanych przez Konstytucję i ustawy kontroli Sejmu³³. Z całą pewnością będą to podmioty wchodzące w skład administracji rządowej. Zadaniem komisji będzie w takim przypadku zebranie maksymalnej liczby informacji o kontrolowanym organie, co w konsekwencji powinno doprowadzić do podjęcia koniecznych kroków, które w przyszłości skutkować będą zlikwidowaniem lub zminimalizowaniem patologii występujących w tych organach.

2) Poza zakresem działania komisji muszą pozostać te organy konstytucyjnie, którym ustrojodawca przyznał przymiot niezawisłości i niezależności.

3) „Sprawa” powierzona komisji śledczej musi istnieć obiektywnie.

4) „Określona sprawa” w rozumieniu art. 111 Konstytucji może mieć charakter wielowątkowy. Nie ma przecież w polskim prawie przestępstwa, które polegałoby na wykonaniu przez sprawcę jednej czynności, praktycznie zawsze jest to ciąg kilku lub kilkunastu zdarzeń, które składają się na nierozzerwalny związek przyczynowo-skutkowy. Dlatego też nie tylko ze względu na celowość i ekonomikę śledztwa sejmowego należy zbitek działań i zaniechań badać łącznie.

Trybunał Konstytucyjny moim zdaniem z powodzeniem dokonał zdefiniowania tego nieostrego pojęcia. W swoim uzasadnieniu do wyroku z dnia 20 listopada 2008 r. stwierdził, że „znaczenia terminu »określona sprawa« użytego w art. 111 ust. 1 Konstytucji nie można utożsamiać ze »sprawą« w rozumieniu kodeksu postępowania karnego. Celem postępowania karnego jest wyjaśnienie okoliczności sprawy oraz wykrycie i pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawcy/sprawców przestępstwa/przestępstw. Natomiast celem powołania przez Sejm komisji śledczej do zbadania określonej sprawy w ramach konstytucyjnych kompetencji kontrolnych jest uzyskanie informacji o działalności administracji rządowej. Sejm może powołać komisję śledczą zarówno w wypadku, gdy zawiodły istniejące procedury wykrywania naruszeń prawa, jak i wtedy, gdy działają one właściwie”. Niemniej jednak, jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku w sprawie U 4/06, „podjęcie jakichkolwiek działań śledczych poprzedzone musi być ustaleniem celu, którego realizacji działania te mają służyć. Identyfikacja podmiotów oraz przedmiotu, którymi ma się zajmować komisja śledcza, jest warunkiem *sine qua non* precyzyjnego ustalenia problemów, które komisja ma rozwiązać, bądź podjąć dla stwierdzenia potrzeby ich rozwiązania”.

Ponadto w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 22 września 2006 r. Trybunał wywiódł, że „»Określona sprawa« w rozumieniu art. 111 Konstytucji to zbiór okoliczności, które stanowią przedmiot zainteresowania Sejmu. Zbiór ten

³³ Zob. również W. Odrowąż-Sypniewski, *Opinia prawna na temat projektu uchwały...*, s. 12–16.

musi zostać oznaczony w uchwale Sejmu o powołaniu komisji śledczej. Przedmiot działania komisji musi być wyodrębniony, a także sprecyzowany i zrozumiały dla wszystkich potencjalnych podmiotów zobowiązanych do stawienia się przed komisją lub przedstawienia odpowiednich, żądanych materiałów i informacji. Tylko wówczas można ustalić w sposób należyty stan faktyczny w danej sprawie, a to z kolei stanowi warunek poprawności zrealizowania przez komisję postawionego przed nią zadania”.

6. Zakres przedmiotowy uchwały

Kluczowe dla zakresu przedmiotowego działania komisji śledczej powołanej przez Sejm RP są konstytucyjne przepisy o odpowiedzialności rządu i ministrów. Z istoty systemu parlamentarno-gabinetowego wynika bowiem, iż nie znajdziemy spraw mieszczących się w zakresie działalności ministra, jak również całej Rady Ministrów, które nie mogłyby stanowić podstawy do wyrażenia wotum nieufności. Każda sprawa mieszcząca się w ramach działalności tego organu władzy wykonawczej może być objęta kontrolnymi działaniami nie tylko Sejmu, ale i jego organów wewnętrznych. Dlatego też przedmiotowy zakres kontroli dokonywanej m.in. przez komisję śledczą jest nieograniczony, albowiem obejmuje on całokształt spraw z zakresu działania i odpowiedzialności rządu, jego członków oraz podległych im organów i instytucji³⁴.

Uchwała Sejmu o powołaniu komisji śledczej w swej treści powinna precyzować zbiór okoliczności, jakie powinny zostać wyjaśnione w ramach rozpatrywania „sprawy” będącej przedmiotem śledztwa sejmowego. W tym momencie nie jest jednak istotne, czy uchwała rozbija ten element aktu normatywnego na wiele przepisów. Ważne, by normy te składały się na określenie przedmiotu prac komisji śledczej. Brak możliwości powołania komisji śledczej do wyjaśnienia konkretnej sprawy tylko dlatego, że Sejm nie ma dostatecznej wiedzy na temat danego zdarzenia mającego doniosłe znaczenie społeczne, niweczyłby ogólny sens powoływania parlamentarnych komisji śledczych w demokratycznym państwie.

W tym miejscu możemy również zadać pytanie, czy komisja śledcza może badać działalność osób prywatnych. Odpowiadając, należałoby wskazać, iż jest to możliwe, ale jedynie w takim zakresie, w jakim osoby te wykonują zadania z zakresu administracji publicznej lub korzystają z pomocy państwa³⁵. Ponadto, jak słusznie zauważył L. Garlicki, przedmiotem badania

³⁴ Zob. L. Garlicki, *Komentarz do art. 95 ust. 2 Konstytucji RP*, [w:] L. Garlicki (red.), *Konstytucja...*, s. 6.

³⁵ Szerzej M. Zubik (red.), *Zbiory Orzecnictwa Becka. Konstytucja III RP w tezach orzeczniczych TK i wybranych sądów*, Warszawa 2008, s. 565.

komisji śledczej mogą być też sprawy z zakresu działania Prezydenta RP, albowiem tam, gdzie akty urzędowe prezydenta wymagają kontrasygnaty, mamy do czynienia z zakresem odpowiedzialności Prezesa Rady Ministrów. Można sobie wyobrazić również sytuację, w której komisja śledcza powoływana by była w zakresie spraw należących do samorządu terytorialnego³⁶. Jednakże zawsze będą to zupełnie wyjątkowe sytuacje.

7. Problem dookreślania zakresu działania komisji śledczej przez samą komisję

Zakres działania komisji śledczej określić ma samodzielnie Sejm. W tym sensie organ pomocniczy izby, jakim jest komisja, nie może dokonywać samodzielnego ustalenia swojego zakresu działania. W tym też duchu wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w cytowanym wyroku z dnia 22 września 2006 r. Trybunał odrzucił taką możliwość, zrównując ją z niezgodną z Konstytucją praktyką subdelegowania określenia „sprawy” mającej być przedmiotem śledztwa sejmowego. Jednakże – co należy wyraźnie zaznaczyć – problemu określenia sprawy, czyli wyznaczenia zbioru zdarzeń czy problemów, mających być przedmiotem działalności komisji (co jest wyłącznym uprawnieniem Sejmu), nie można mylić z wyznaczeniem czynności oraz okoliczności, które zostaną zbadane w ramach wyjaśniania sprawy. Te pozostają bowiem do ustalenia zarówno przez Sejm w ramach uchwały powołującej do życia komisję śledczą, jak i bieżącej działalności samej komisji. W tym ujęciu niedopuszczalne jest subdelegownie określenia „sprawy” (ustalenia szerokości zakresu), natomiast w ramach uchwały Sejmu powołującej do życia komisję otwarta pozostaje możliwość ustalenia przez samą komisję poszczególnych okoliczności, które mają być zbadane (ustalenie głębokości rozpatrzenia sprawy). Rozumowanie to koresponduje z treścią art. 9 ustawy o sejmowej komisji śledczej. Przepis ten wyraźnie przewiduje, że to komisja ma zbadać sprawę, przy czym nie jest związana w tym wynikami postępowania, opiniami lub wnioskami innych komisji sejmowych³⁷.

8. Próba podsumowania

Jedenastoletni okres obowiązywania ustawy z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej w ramach III Rzeczypospolitej Polskiej oraz ze-

³⁶ Zob. szerzej L. Garlicki, *Komentarz do art. 111 Konstytucji RP*, [w:] L. Garlicki (red.), *Konstytucja...*, s. 5.

³⁷ Zob. również obszernie na ten temat: W. Odrowąż-Sypniewski, *Opinia prawna na temat projektu uchwały...*, s. 12 i nast.

brane doświadczenia praktyczne i orzecznicze w zakresie statusu prawnego komisji, jej konkretnych kompetencji i obowiązków upoważniają do przedstawienia kilku uwag zawierających ocenę regulacji prawnych wraz z wnioskami na przyszłość.

Rozwiązanie zawarte w art. 111 Konstytucji RP należy ocenić pozytywnie. Kompetencja Sejmu w zakresie powołania komisji śledczej umożliwia prowadzenie śledztwa sejmowego w sprawach, w których inne organy państwa i instytucje nie były w stanie w sposób bezstronny wyjaśnić intrygujących społeczeństwo kwestii.

Innym istotnym elementem, który przemawia za celowością pozostawienia instytucji komisji śledczych, jest zasada jawności prac komisji. Zasada ta ograniczona jest jedynie dwiema przesłankami: gdy w danej sytuacji komisja samodzielnie uzna to za konieczne oraz gdy przesłanki wyłączenia jawności wyraźnie wynikają z obowiązujących przepisów.

Dzięki takiej regulacji również opinia publiczna (co jest niezwykle istotne) ma pośrednią możliwość kontrolowania nie tylko podmiotów, które są w kręgu zainteresowania komisji, ale i członków tejże komisji. Jak słusznie zauważył B. Banaszak, społeczeństwo uzyskując wszechstronne informacje o czynnościach podjętych przez komisję, ma możliwość wyrobienia sobie poglądu na temat postępowania osób będących w kręgu zainteresowania komisji, a jednocześnie reprezentujących obywateli w organach władzy ustawodawczej czy też wykonawczej³⁸.

Niestety, skuteczność działania komisji śledczej jest uzależniona od politycznej woli większości sejmowej, od jej chęci realizacji ewentualnych form odpowiedzialności danych osób, które były związane z badaną sprawą, a które często zajmują eksponowane stanowiska w strukturach partyjnych³⁹.

Do chwili obecnej powołano już osiem komisji śledczych, z czego pięć zakończyło swoją działalność. Efekty prac komisji są jednak bardzo mizerne. Jak dotąd tylko komisja powołana w tzw. aferze Rywina może poszczycić się niewielkimi co prawda, ale osiągnięciami. Między innymi to jej ustalenia przyczyniły się do pociągnięcia do odpowiedzialności karnej kilku osób, które zeznawały przed komisją.

Wielkim minusem ustawy o sejmowej komisji śledczej jest również to, iż nie ma dziś możliwości włączenia w prace komisji na prawach członka osób spoza grona posłów. Ma to co prawda na celu zapewnienie zamkniętego charakteru pracy komisji w stosunku do osób trzecich, jednakże specjaliści niebędący postami ze względu na swoje kwalifikacje byłiby zapewne pomocni w rozwiązywaniu istotnych problemów, z jakimi często boryka się komisja. W chwili obecnej ustawa o komisji śledczej nie stawia zbyt wielu wymagań

³⁸ B. Banaszak, op. cit., s. 107–108.

³⁹ Zob. podobnie, M. Zubik, *O zakresie i formach...*, s. 445.

posłom⁴⁰, którzy chcą być członkami komisji śledczej, a tym samym uniemożliwia uregulowanie tej materii w Regulaminie Sejmu. Uważam, że członek komisji sejmowej, a co najmniej jej przewodniczący tak jak sędzia powinien cechować się nieskazitelnym charakterem i podstawową wiedzą z różnych gałęzi prawa.

Summary

The institution of an investigative board in Poland

The aim of this article is not to make an in-depth analysis of the organization and course of action of a court of enquiry, but only to draw attention to selected issues connected with the functioning of courts of enquiry in Poland, paying particular attention to three fundamental adjudications of the Constitutional Tribunal.

Among other things, this article analyses briefly such issues as:

- 1) the institution of the court of enquiry and the controlling function of the Sejm of the Republic of Poland,
- 2) the determination of the standards defining the freedom of the Sejm in appointing the courts of enquiry,
- 3) the structure of the resolution of the Sejm to appoint a court of enquiry,
- 4) the subject matter scope of the resolution,
- 5) the determination of “a case” in the resolution of the Sejm to appoint a court of enquiry,
- 6) the objective scope of the resolution,
- 7) the problem to determine the scope of the action of court of enquiry by the court of enquiry themselves.

The text ends with a brief summary containing both positive and critical comments of the author about the institution of a court of enquiry in Poland.

⁴⁰ Jedynie art. 4 ustawy o sejmowej komisji śledczej stanowi, że poseł nie może wchodzić w skład komisji, jeżeli: 1) sprawa dotyczy go bezpośrednio; 2) brał albo bierze udział, występując w jakiegokolwiek roli procesowej, w sprawie przed organem władzy publicznej w sytuacji, o której mowa w art. 8 ust. 1; 3) istnieje inna niż wymienione w pkt 1 i 2, okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. A ponadto art. 4a tejże ustawy precyzuje, iż poseł kandydujący do komisji zostaje skreślony z listy kandydatów, jeżeli w związku z okolicznością, o której mowa w art. 4, nie może wchodzić w skład komisji. O skreśleniu, o którym mowa w ust. 1, decyduje w drodze uchwały Prezydium Sejmu. Prawo zaś złożenia wniosku o dokonanie skreślenia, o którym wyżej była mowa, przysługuje każdemu posłowi.